

ЗВІТ

за результатами моніторингового дослідження
обласних політик і програм з питань соціального захисту населення,
зокрема внутрішньо переміщених осіб

Перечинська міська територіальна громада
Закарпатська область

Частина 2



2024

Зміст

Терміни та скорочення.....	2
Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Результати огляду місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	4
<i>Інформація щодо забезпечення виконання заходів місцевих цільових програм підтримки ВПО відповідними фінансовими та організаційними ресурсами.....</i>	4
<i>Інформація про чинні НПА, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг.....</i>	7
<i>Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих нормативно-правових актів.....</i>	8
<i>Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих нормативно-правових актів ВПО, врахування їхніх потреб та інтересів.....</i>	8
Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	9
Рекомендації.....	9

Терміни та скорочення

- ВПО — внутрішньо переміщені особи
- НПА — нормативно-правовий акт
- МТГ — міська територіальна громада
- ОМС — органи місцевого самоврядування
- ОВА — обласна військова адміністрація

Вступ

У межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні, команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізуєш Сервісез”» спільно з Радою з питань ВПО при Перечинській міській територіальній громаді провели дослідження місцевих політик у сфері соціального захисту населення, які реалізуються у Перечинській тергромаді.

В умовах війни Російської Федерації проти України органи державної влади та ОМС області вживають необхідні заходи, спрямовані на забезпечення потреб ВПО, дотримання їхніх прав і свобод під час переселення до регіону. Серед пріоритетних питань — допомога під час евакуації (переїзду) до місць тимчасового та постійного поселення; допомога у розміщенні на території області евакуйованих людей з районів бойових дій та тимчасово окупованих територій; соціальне забезпечення населення; надання гуманітарної допомоги за місцем тимчасового проживання; сприяння адаптації на новому місці проживання.

Проведення моніторингу дало змогу оцінити сильні та слабкі сторони політики щодо соціальної підтримки населення. Цей документ може стати основою розроблення та впровадження подальших змін при визначенні пріоритетних заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення, зокрема ВПО.

Станом на 06.06.2024 на території Перечинської МТГ зареєстровані 846 ВПО, зокрема 240 дітей до 18 років, 363 людини працездатного віку, 35 безробітних, 180 пенсіонерів, 6 багатодітних родин, 22 людини з інвалідністю.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Оцінка наявності, доступності та впливу місцевих програм і політик у сфері соціального захисту ВПО, а саме виявлення сильних сторін, слабких місць, можливостей для поліпшення якості надання соціальної підтримки ВПО на обласному рівні, подолання викликів, спричинених внутрішнім переміщенням.

Дослідження прагне надати рекомендації щодо оптимізації ресурсів, підвищення доступності та ефективності послуг, а також забезпечення справедливого, інклюзивного, з урахуванням життєвих обставин підходу до задоволення потреб ВПО. Це сприятиме їхній соціальній адаптації та інтеграції, покращенню якості їхнього життя.

Об'єкт дослідження

Місцеві політики та програми у сфері соціального захисту громад Перечинської МТГ, спрямовані на ВПО, з акцентом на аналіз механізмів урахування і дотримання їхніх прав та законних інтересів.

Предмет дослідження

- Чинні місцеві цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, обласні цільові програми підтримки ВПО.
- Проєкти програм, планів заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення, зокрема ВПО.
- Чинні НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг.
- Чинні НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, надання додаткових гарантій та пільг.
- Звіти з виконання місцевих програм і заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення та ВПО.
- Інші акти та документи (і проєкти), що прямо чи опосередковано спрямовані на захист прав та інтересів або підтримку ВПО.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати обласні цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, зокрема щодо включення до них ВПО та врахування їхніх потреб.

2. Проаналізувати обласні цільові програми (проекти програм, заходів) підтримки ВПО, зокрема щодо дотримання їхніх прав і законних інтересів. Визначити, чи забезпечується виконання заходів обласних цільових програм, спрямованих на підтримку ВПО, відповідними фінансовими та організаційними ресурсами.
3. Проаналізувати обласні НПА, спрямовані на соціальний захист населення, надання додаткових соціальних гарантій та пільг, зокрема щодо включення до них ВПО і врахування їхніх потреб.
4. Проаналізувати обласні НПА, спрямовані на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, зокрема щодо дотримання їхніх прав і законних інтересів.
5. Визначити потреби у внесенні змін до цільових програм та НПА з метою включення до них ВПО, врахування їхніх потреб і законних інтересів.
6. Напрацювати відповідні рекомендації для органів виконавчої влади та ОМС щодо внесення змін і доповнень до чинних місцевих програм та НПА.

Результати огляду місцевих політик та програм у сфері соціального захисту

Інформація щодо забезпечення виконання заходів місцевих цільових програм підтримки ВПО відповідними фінансовими та організаційними ресурсами

Протягом 2023 року у Перечинській МТГ профінансовано виплату соціальної допомоги та пільг на суму 1 280 000,00 грн.

У громаді діють такі програми:

- Програма фінансової підтримки заходів у сфері соціального захисту вразливих верств населення на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 17.12.2020 № 61).
- Програма соціальної підтримки ветеранів війни, військовослужбовців та членів їх сімей Перечинської міської територіальної громади на 2023–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 03.08.2023 № 823).
- Програма співфінансування оплачуваних громадських робіт у Перечинській міській територіальній громаді на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 17.12.2020 № 61).

- Програма розвитку та удосконалення цивільного захисту Перечинської територіальної громади на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 17.12.2020 № 61), зі змінами.
- Програма розвитку футболу Перечинської територіальної громади на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 08.04.2021 № 154), зі змінами.
- Програма «Шкільний автобус» у Перечинській міській ТГ на 2022–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 03.12.2022 № 495), зі змінами.
- Програма стимулів та розвитку надання первинної медико-санітарної допомоги населенню Перечинської територіальної громади та відновлення матеріально-технічної бази Комунального некомерційного підприємства «Перечинський центр первинної медико-санітарної допомоги» Перечинської міської ради на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 06.07.2021 № 249), зі змінами.
- Програма розвитку культурно-масової роботи в Перечинській міській територіальній громаді на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 17.12.2020 № 61).
- Програма соціально-економічного розвитку Перечинської міської територіальної громади на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 08.06.2023 № 797).
- Програма фінансування заходів щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб, що проживають на території Перечинської міської територіальної громади, на 2022–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 03.08.2023 № 823), зі змінами.
- Програма благоустрою Перечинської міської територіальної громади на 2021–2025 рр. (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 17.12.2020 № 61).
- Програма безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань у Перечинській міській територіальній громаді на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 17.12.2020 № 61), зі змінами.
- Програма компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян (мешканців Перечинської міської територіальної громади) на залізничному транспорті приміського сполучення

на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 17.12.2020 № 61), зі змінами.

- Програма «Турбота» Перечинської міської територіальної громади на 2022–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 26.05.2022 № 547), зі змінами.
- Програма запровадження заходів з реалізації стратегії безбар'єрності у Перечинській міській територіальній громаді на 2023–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 08.06.2023 № 797), зі змінами.
- Програма «Обдарована молодь» у Перечинській ТГ на період 2022–2025 років (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 03.08.2023 № 823).
- Програма оздоровлення та відпочинку дітей шкільного віку Перечинської територіальної громади на 2023–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 03.08.2023 № 823).
- Регіональна програма «Турбота» щодо посилення соціального захисту громадян на 2022–2024 роки (затверджена Рішенням Закарпатської обласної ради від 02.12.2021 № 464).

На фінансування цієї Програми в обласному бюджеті на 2023 рік передбачено 62 686,00 грн, на 2024-й — 27 384,00 грн. У 2023 році було заплановане надання за зверненнями матеріальної допомоги 500 ВПО. Для забезпечення безоплатного харчування ВПО, тимчасово переміщених (евакуйованих) дітей та людей, які перебували у закладах освіти обласного підпорядкування, у 2023-му використано 2249,50 грн, у закладах охорони здоров'я — 80 000,00 грн.

З початку року Комунальна реабілітаційна установа «Обласний центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю» отримала фінансування у сумі 5956,00 грн. Завдання Центру — здійснення комплексу реабілітаційних заходів, спрямованих на створення умов для всебічного розвитку людей з інвалідністю, які досягли повноліття, та дітей з інвалідністю, а також дітей віком до трьох років (включно), які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності, засвоєння ними знань, умінь, навичок; досягнення і збереження їхньої максимальної незалежності, фізичних, розумових, соціальних, професійних здібностей з метою реалізації особистого потенціалу. Від початку повномасштабної війни Центр надає послуги дітям з інвалідністю, а також місця для проживання сімей, які виховують дітей з інвалідністю з числа ВПО. 2023 року Центр надав послуги 30 людям з інвалідністю з-поміж ВПО.

Інформація про чинні НПА, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг

Розпорядження начальника Закарпатської ОВА «Про Раду з питань внутрішньо переміщених осіб при Закарпатській обласній військовій адміністрації» (від 01.09.2023 № 780).

Консультативно-дорадчий орган створений для участі у реалізації регіональної політики у сфері забезпечення і захисту прав та інтересів ВПО, сприяння їхній адаптації та інтеграції. Протягом 2023–2024 років відбулося чотири засідання Ради з питань ВПО. Рада спільно з Центром соціальних служб та обласною військовою адміністрацією розробила інформаційний довідник з доступними місцями тимчасового проживання.

Рішення Перечинської міської ради «Рада з питань внутрішньо переміщених осіб при виконавчому комітеті Перечинської міської ради» (від 12.10.2023 № 212).

Протягом 2023–2024 років проведено три засідання Ради з питань ВПО.

ОМС області вирішують питання створення консультативних органів у вигляді координаційних рад з питань ВПО індивідуально залежно від низки факторів, які характеризують внутрішнє переміщення до окремої територіальної громади (кількість ВПО, наявність чинних громадських організацій певного спрямування, наявність проблем з інтеграцією ВПО у громаді, яка їх приймає).

Громадські організації соціального спрямування беруть активну участь у житті громади, сприяють вирішенню нагальних проблем людей з інвалідністю; співпрацюють з підприємствами, установами, іншими громадськими організаціями для вирішення соціально-побутових питань людей з інвалідністю, ВПО, ветеранок і ветеранів війни, питань безперешкодного доступу для маломобільних груп населення, залучення людей з інвалідністю до участі у спільних заходах.

**Підсумкова таблиця щодо проаналізованих місцевих
нормативно-правових актів**

Область / населений пункт, громада	Всього НПА (зокрема проєктів НПА)		З них за тематикою				
	Регіональні, місцеві програми	Місцеві НПА щодо надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо	Програми щодо підтримки населення	Програми щодо підтримки ВПО	НПА, спрямовані на додаткову підтримку населення	НПА, спрямовані на додаткову підтримку ВПО	Проєкти НПА щодо підтримки ВПО
Закарпатська обл., Перечинська МТГ	7	17	14	10	14	10	0

**Підсумкова таблиця щодо включення до програм і місцевих
нормативно-правових актів ВПО, врахування їхніх потреб
та інтересів**

Область / населений пункт, громада	Програми та НПА щодо підтримки населення			Програми (зокрема проєкти) та НПА щодо підтримки ВПО	
	Всього	З них містять заходи та положення щодо підтримки ВПО	З них потребують внесення змін або доповнень	Всього	З них потребують внесення змін або доповнень
Закарпатська обл., Перечинська МТГ	17	14	3	0	0

Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту

Під час проведення моніторингу було проаналізовано сім обласних програм щодо надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо. Підсумовуючи результати моніторингу, можна дійти висновку щодо широкого переліку заходів, покликаних надавати соціальну підтримку людям, які проживають на території Закарпатської області. Більша частина програм містить заходи, які також спрямовані на підтримку людей з-поміж ВПО.

Основною програмою, в межах якої здійснюється надання соціальної підтримки населенню, є Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023–2025 роки (затверджена Розпорядженням начальника Закарпатської ОВА від 04.09.2023 № 785). Надання більшості видів допомог за цією Програмою регулюється окремими порядками. Але через відсутність у більшості з них чітко визначеного права людей з-поміж ВПО на отримання допомог може виникати двозначне тлумачення, що створюватиме додаткові труднощі.

У межах моніторингу було проаналізовано і 17 місцевих програм, які передбачають надання додаткових пільг, соціальних гарантій тощо у Перечинській МТГ. За результатами моніторингу цих програм також можна дійти висновку про широкий перелік заходів, спрямованих на соціальну підтримку людей, які проживають на території Перечинській МТГ.

Та більшість місцевих цільових програм соціальної підтримки деяких вразливих категорій громадян не визначають ВПО як соціально незахищених, не містять положення про поширення дії таких програм на ВПО.

Рекомендації

1. Для усунення перешкод в отриманні послуг, пільг, допомог окремими категоріями населення, зокрема ВПО, внести зміни до відповідних місцевих цільових програм, а також до місцевих НПА, які визначають порядок надання послуг, пільг, допомог, компенсацій окремим категоріям населення.
2. З метою забезпечення відповідності положень місцевих НПА чинному законодавству щодо ВПО внести відповідні зміни, спрямовані на включення ВПО до переліку категорій громадян,

які мають право на отримання послуг, пільг та допомог окремими категоріями населення.

3. Щоби посилити соціальний захист ВПО, переглянути зміст чинних обласних і місцевих цільових програм, передбачити відповідні заходи, спрямовані на підтримку ВПО.
4. Долучати до розроблення проєктів місцевих програм або інших НПА представників з числа членів Ради з питань ВПО при виконавчому комітеті Перечинської міської ради.
5. Знову оновити такі програми: Цільова програма «Власний дім» на 2024–2027 роки (діяла у громаді протягом 2021–2023 років); Програма «Одноразова допомога дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення 18-річного віку у Перечинській міській територіальній громаді на 2024–2027 роки (діяла у громаді протягом 2021–2023 років); Програма співфінансування ремонтів багатоквартирних будинків у Перечинській міській територіальній громаді на 2024–2027 роки (діяла у громаді протягом 2021–2023 років).
6. Рекомендовано розглянути питання щодо повного або частково звільнення ВПО від сплати адміністративних послуг за виготовлення паспортів. Адже багато хто втрачає документи під час евакуації та не має фінансової можливості відновити втрачені документи. Зменшення або звільнення від сплати не призведе до значних фінансових втрат громади, але продемонструє повне розуміння громадою ситуації, її залученість до процесу вирішення проблем ВПО, особливо новоприбулих.

Чинна редакція заходу програми / положення НПА	Запропонована редакція заходу програми / положення НПА	Результат запропонованих змін та/або доповнень
<i>Програма запровадження заходів з реалізації стратегії безбар'єрності у Перечинській міській територіальній громаді на 2023–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 08.06.2023 № 797), зі змінами</i>		
П. 1. Метою Програми є створення умов щодо безперешкодного доступу людей з інвалідністю та маломобільних груп населення до будинків, будівель, споруд житлового призначення, в тому числі їх прибудинкових територій, окрім індивідуальних жилих приміщень.	П. 1. Метою Програми є створення умов щодо безперешкодного доступу людей з інвалідністю та маломобільних груп <i>(зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб)</i> населення до будинків, будівель, споруд житлового призначення, в тому числі їх прибудинкових територій, окрім індивідуальних жилих приміщень.	П. 1. Метою Програми є створення умов щодо безперешкодного доступу людей з інвалідністю та маломобільних груп <i>(зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб)</i> населення до будинків, будівель, споруд житлового призначення, в тому числі їх прибудинкових територій, окрім індивідуальних жилих приміщень.
<i>Програма «Шкільний автобус» у Перечинській міській ТГ на 2022–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 03.12.2022 № 495), зі змінами</i>		
П. 4.2. Забезпечення регулярного та безоплатного підвезення учнів і вчителів сільської місцевості до місць навчання, на роботу та в зворотному напрямку.	П. 4.2. Забезпечення регулярного та безоплатного підвезення учнів і вчителів сільської місцевості, <i>зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб</i> , до місць навчання, на роботу та в зворотному напрямку.	П. 4.2. Забезпечення регулярного та безоплатного підвезення учнів і вчителів сільської місцевості, <i>зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб</i> , до місць навчання, на роботу та в зворотному напрямку.
П. 4.6. Забезпечення підвозу учнів до закладів оздоровлення, відпочинку та у зворотному напрямку.	П. 4.6. Забезпечення підвозу учнів, <i>зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб</i> , до закладів	П. 4.6. Забезпечення підвозу учнів, <i>зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб</i> , до закладів оздоровлення,

	оздоровлення, відпочинку та у зворотному напрямку.	відпочинку та у зворотному напрямку.
<i>Програма компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян (мешканців Перечинської міської територіальної громади) на залізничному транспорті приміського сполучення на 2021–2025 роки (затверджена Рішенням Перечинської міської ради від 17.12.2020 № 61), зі змінами</i>		
П. 3. Програма направлена на розв'язання проблем соціального захисту громадян (мешканців Перечинської міської територіальної громади), які мають право пільгового проїзду згідно з діючим законодавством.	П. 3. Програма направлена на розв'язання проблем соціального захисту громадян (мешканців Перечинської міської територіальної громади, <i>зокрема внутрішньо переміщених осіб</i>), які мають право пільгового проїзду згідно з діючим законодавством.	П. 3. Програма направлена на розв'язання проблем соціального захисту громадян (мешканців Перечинської міської територіальної громади, <i>зокрема внутрішньо переміщених осіб</i>), які мають право пільгового проїзду згідно з діючим законодавством.

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд “Стабілізаційний Суппорт Сервісес”» у лютому – червні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ “ССС”» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підпишіться на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.



НАШ САЙТ:

<https://sss-ua.org>



ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:

info@radnyk.org



FACEBOOK:

[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)



INSTAGRAM:

[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)



TELEGRAM:

[@SSS_Ukraine](https://www.telegram.com/@SSS_Ukraine)



TWITTER:

[@SSS_Ukraine](https://www.twitter.com/@SSS_Ukraine)